

YTTRANDE

Stockholm och Göteborg 2019-08-21

Till:
Riksgälden
103 74 Stockholm
kärnavfallsfinansiering@riksdagen.se

Riksgäldens dnr: RG 2019/578

Yttrande från Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, med anledning av remissen om förslag till föreskrifter om kostnadsberäkningar, ansökningar och redovisning vid finansiering av kärntekniska restprodukter

Riksgälden har 2019-06-20 skickat ut en remiss på ett förslag till föreskrifter om kostnadsberäkningar, ansökningar och redovisning vid finansiering av kärntekniska restprodukter. Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, nedan kallade föreningarna, lämnar härmed in ett gemensamt yttrande över förslaget.

Föreningarna konstaterar att föreskrifterna i första hand är ett regelverk som rör kärnkraftindustrins relation till Riksgälden och i detta yttrande lämnas endast några övergripande kommentarer.

För det första anser föreningarna att är det bra att Riksgälden förtydligar att industrin ska redovisa mer utförliga kostnadsberäkningar för återstående kostnader för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer. Det är dessutom utmärkt att ersättningar ur kärnavfallsfonden i större utsträckning kopplas till de kostnadsunderlag för vad en viss åtgärd kommer att kosta som inkommit för tidigare bestämmningar av kärnavfallsavgifter. Exempelvis har kostnaden för att riva en kärnkraftreaktor underskattats historiskt och kärnavfallsavgiften som har betalats in i kärnavfallsfonden därmed varit för låg för att täcka den verkliga kostnaden.

När kostnaderna för att riva en reaktor nu blivit betydligt högre är det inte rimligt att mer pengar tas ut ur fonden för rivningen än vad som motsvarar vad bolagen betalat in. Om större medel än så kan tas ut, ökar risken ytterligare för att kärnavfallsfonden blir underfinansierad och att framtida kostnader för slutförvaring av radioaktivt avfall måste täckas av samhället.

För det andra vill föreningarna påpeka att kärnavfallsbolaget SKB tidigare motsatt sig att redovisa alla projekt som bolaget bedriver med kärnavfallsfondsmedel till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). Detta ledde till oenighet, vilket i sin tur ledde till att frågan om omfattningen av redovisningen hamnade på regeringens bord. Regeringen beslutade att i huvudsak ge SSM rätt till insyn, men begränsade insynen till bolagets 15 största projekt*. Föreningarna menar att föreskrifterna inte ska innebära en sådan begränsning.

* Se <http://www.mkg.se/regeringen-ger-ssm-ratt-krava-ekonomiska-uppgifter-av-skb> .

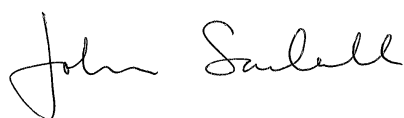
Slutligen kan föreningarna konstatera att Kärnavfallsrådet i januari 2019 föreslagit regeringen att miljöorganisationer åter ska få rätt att söka medel ur kärnavfallsfonden. Om så sker och under vilka villkor det eventuellt blir möjligt återstår att se, men det vore en ytterst välkommen återgång till en ordning som fungerat väl och innebär att civilsamhället ges en stabil långsiktig möjlighet att granska och informera om hanteringen av kärnavfallet.

Föreningarna är emellertid angelägna, utgående från tidigare erfarenheter av användning av fondmedel, att det finns en viss flexibilitet i regelverket. Detta särskilt när det gäller möjligheten för en förening att förändra användningen av medel som anslagits till kärnverksamhet under ett verksamhetsår utan att det innebär för mycket administrativ belastning för föreningen och myndigheten. Däremot är det rimligt att det vid ändring av planerad beskriven projektorienterad verksamhet motiveras om det görs en omprioritering och medel flyttas till ett nytt projekt som behövs för att hantera en oförutsedd händelse eller utveckling.

I detta avseende är föreningarna intresserade av att reglerna för hur en kommun får använda medel ur kärnavfallsfonden inte blir för rigida vad gäller kopplingen till vad medel söks för och vad medel används till. Avsikten med flexibiliteten är att åstadkomma en effektiv användning av fondmedel och då måste det både finnas en kontinuitet och en flexibilitet.

I myndighetens remisspromemoria sägs att ”redovisningen [från kommunen] ska innehålla en jämförelse mellan det kostnadsutfall som redovisas och den kostnad som uppgavs i ansökan om utbetalning av fondmedel för respektive åtgärd och verksamhet. Orsaken till eventuella avvikelser ska framgå”. Föreningarna menar att det bör framgå att detta i första hand gäller för större separata projekt och inte medel som används för mer löpande verksamhet.

Med vänlig hälsning,

Johanna Sandahl
Ordförande, Naturskyddsföreningen

Mikael Sundström
Ordförande, Jordens Vänner

Ylva Lundh
Ordförande, MKG

Kontakt för frågor rörande yttrandet:

Johan Swahn
Kanslichef, MKG
Mobil: 070-4673731
E-post: johan-swahn@mkg.se